

samband med SvD, kan det slutligen vara skäl att påminna om att han debuterade med en dikt i Ord och Bild. Den är inte återgiven här, men i stället får man läsa en essä av honom om gamla soldatvisor. Den är av hög klass. I den ingår dessutom den enklaste och mest geniala klagosång över en slagen fält-herre, som någonsin skrivits. Den är från

1525 och lyder: "Monsieur de la Palice est mort, / mort devant Pavie. / Un quart d'heure avant sa mort / il était encore en vie."

För senare tiders, särskilt nutidens skalders borde detta i sin enkelhet och samtidigt uttrycksfullhet framstå som ett ideal. Men så är, tyvärr, inte fallet.

ERIK ROSSANDER:

Att lära och förstå säkerhetspolitik

Ambassadör Sverker Åström har vid något tillfälle berättat hur den erfarne diplomaten skulle ge sin unge kollega den innersta sanningen om svensk säkerhetspolitik: "Hemligheten med svensk säkerhetspolitik", sade han, "är att landet ligger där det ligger, och världen ser ut som den gör".

I det yttrandet ryms mycket – bland annat att säkerhetspolitik är ett komplicerat område, och att man inte bör beträda det utan grundläggande kunskap. Man klarar sig dessvärre inte så värst länge med ett antal inlärd standardfraser. Problemet för lekmannen är att det är svårt att tillägna sig tillräcklig kunskap utan hjälp av bra, lättillgänglig litteratur. En modern sådan har saknats. Det är därför glädjande att professor Nils Andrén nu publicerat en bok som kort och gott heter "Säkerhetspolitik" (Utrikespolitiska Institutet, Stockholm 1984). Med den har vi fått en hanterlig och allsidig belysning på 150 sidor, jämte en fyllig och förklarande notapparat.

Som författaren själv påpekar, ökar intresset för säkerhetspolitiska frågor under orostider. Därmed blir också debatten runt dessa frågor livligare, vilket väl får anses vara ett hälsotecken. Ofta bygger emellertid debattörernas ställningstaganden på känslomässiga

engagemang i stället för på en systematisk analys av problemet. Detta medför att volymökningen inte alltid också innebär en kvalitetshöjning.

I och med tillkomsten av Nils Andrén's bok, finns åtminstone *förutsättningar* för ett ökat kunnande när det gäller säkerhetspolitiska frågor. Boken kan nämligen betraktas som en lärobok (vilket bland andra Militärhögskolan gjort, som anammat den som kurslitteratur), genom sin betoning på en pedagogisk framställning och förklaring av grundläggande säkerhetspolitiska teorier.

Dess första del behandlar sålunda begrepp och allmängiltiga grunder för säkerhetspolitiska analyser. Framställningen är klar och redig, och olika teorier belyses ofta av aktuella välkända internationella exempel.

Därefter beskrivs i en andra avdelning den svenska säkerhetspolitiken grundligt. Både dess förutsättningar – Sverige mellan Öst och Väst, och förhållandena i Norden – problem och lösningar redovisas ganska utförligt. Även om författaren anslår en lidelsefri saklig ton, väjer han inte för att diskutera även sådana frågor som i den allmänna debatten ofta beläggs med tabu, t ex "Alliansfrihetens pris", "Samhällets sårbarhet" och inte

minst intressant "Säkerhetspolitik och etik". Det innebär då också att han här för fram en del kontroversiella ståndpunkter, som inte alltid behöver accepteras som självklart "riktiga". Detta inte sagt som något negativt – tvärtom ökar det snarast bokens värde.

Avslutningsvis behandlas i ett relativt kort avsnitt frågan om trovärdighet och självförtroende. Här återgår han till grundinriktningen i det första avsnittet – den generella teoriebetraktningen, exemplifierad där det går.

Till bokens stora förtjänster hör att läsaren får sig till livs såväl grundläggande teoretiska modeller – verktyg – med vilka han själv kan analysera problemen, och den faktiska utformningen av den svenska säkerhetspolitiken. Man kan alltså kritiskt granska det material som serveras, och själv ta ställning till de redovisade problemen och lösningarna. Nog när boken väl sitt redovisade syfte:

"Den är inte avsedd som en polemisk partilaga i den utrikespolitiska debatten om Sveriges säkerhet i nuet och framtiden. Det främsta syftet är att försöka ge en saklig och systematisk analys av säkerhetspolitikens innebörd och mål, medel och tillämpning."

När man tillgodogjort sig lärdomarna från "Säkerhetspolitik" kan man lämpligen tillämpa dem på den likaledes nyutkomna "Säkerhetspolitik i Norden" (Centralförbundet Folk och Försvar, Stockholm 1984). Här har Nils Andrén som redaktör samlat ytterligare fyra nordiska säkerhetspolitiska experter och författare i en volym som redogör för de olika nordiska ländernas säkerhetspolitiska pro-

blem och lösningar.

Boken är naturligtvis högaktuell med hänsyn till att ett ständigt återkommande argument i debatten är att "situationen i Norden har förändrats". Här ger sålunda Ib Faurby från Danmark, Gunnar Gunnarsson från Island, Kari Möttölä från Finland och John Kirsten Skogan från Norge tillsammans med Nils Andrén sina syner på respektive lands situation. Varje uppsats redogör för bakgrundsförhållanden, problem och lösningar, och får anses vara sakliga framställningar där man bemödat sig om att redogöra för läget snarare än debattera det. Vissa uppsatser (främst rörande Norge och Sverige) kompletteras dessutom med relativt detaljerade bilagor rörande försvarskapaciteten. Motsvarande underlag finns (mindre överskådligt och klarläggande) i texten i de danska och finska bidragen.

Sammantaget ger de olika avsnitten en mycket klar bild över de olika säkerhetspolitiska lösningarna i Norden som brukar benämnas "det nordiska mönstret". Däremot överläts åt läsaren att själv värdera såväl de olika ländernas situation och lösningar, som vad den samlade bilden av det nordiska området betyder för förutsättningen för fred och stabilitet i vår del av världen.

Detta torde läsaren vara väl skickad att göra efter att ha läst båda här anmälda böcker. Med detta är också sagt att de utgör värdefulla komplement till varandra för envar som vill försöka lära sig svensk säkerhetspolitik och inte nöjer sig med att grunda sina argument och ställningstaganden på känslor.